

В Атина : След дълги разисквания и спорове

През 1969 година ме изпратиха на дипломатическа работа като първи секретар в посолството на България в Атина. Бях натоварен с някои икономически проблеми и протокола. В Гърция от няколко години беше на власт „Военната хунта“ и така наречените „Черни полковници“. Не бих казал, че беше леко да се работи при такава обстановка, но не беше и много трудно. С посланика Ненко Чендов, още първите 3-4 месеца кръстосахме цялата страна. Посетихме и Света гора. Първите 2 години посветих на изучаването на неразривно свързаните с Гърция кипърски и епирски въпроси. Подробни доклади по тези въпроси изпратих в Министерство на Външните работи. Започнах активно изучаване на отношенията между Общия пазар и Гърция, които по време на „хунтата“ се усложниха неимоверно много. Установих контакт с бюро на Общия пазар в Атина и разбрах, че Гърция редовно получаваше по 300 милиона долара годишно, за да хармонизира селското си стопанство с европейското такова. Бях събрал много материали, но не ми стигна престоя, за да ги обработя. В това отношение ми помагаша много връзките, които бях създал с протокола, колегите от посолствата на другите страни, с ръководителите на бюро на френските, холандските и други вестници, и някои обикновени хора. Особено близко и дружелюбно се държаха хората от гръцкия протокол, като г-н Наум и помощника му г-н Ликурис. Това

много улесняваше работата ми. Искам да отбележа, че в това време всички западни страни и техните представители бяха изключително въздържани в отношенията си с военния режим и неговите ръководители: президента генерал Зоитакис, министър-председателя полковник Пападопулос, вътрешния министър половник Патакос и министър полковник Макарезос. Ръководителите и журналистите на западните вестници не скриваха отрицателните си отношения към режима и не щадяха своите критики към него. Моите приятели журналисти ме улесняваха много да бъда добре информиран. Аз нямах никакви трудности да слушам постоянно за отрицателните прояви на полковниците, но не можех да си отговоря на въпроса: Как така при тези условия в продължение на години драстично повишаване на цените не се получи? Как така доларът в продължение на 4 години, които прекарах там, остана 1 долар за 30 драхми? Сувлакито- (гръцко кюфте) под самият Акропол беше 2 драхми. На тези въпроси не можеха да ми отговорят нито моите западни приятели, нито пък самите гърци, зле настроени към „хунтата“.

Всички тези проучвания, които правех не бяха тайна за гръцките органи, които ни обслужваха. Това аз чувствах чрез връзките си с протокола. Напротив, забелязах постоянно нарастващо желание за развитието на отношенията между нашите две страни. Посланикът Чендов също беше привърженик на развитието на отношенията с Гърция. Още повече, че много неща от миналото бяха изчистени при управлението на Георгеос Папандреу – старши. Това е една от причините при посланика да се акумулират положителните информации за развитието на отношенията между нашите две страни. Тези информации се увеличаваха с натиска на западните

страни срещу полковниците. Заговори се за посещението на нашият министър на външните работи в Гърция. От изолираната от всички страни гръцка страна това се приемаше като манна небесна за излизането ѝ от изолацията. По същото това време, следвайки упорито, това което се пише за Гърция в чуждата и гръцка преса, в местния вестник, който се издаваше само на английски и френски за информация на чужденците, беше публикувана статия за срещата на министър-председателя Пападопулос с гръцките индустриалци, някъде извън Атина. На тази среща Пападопулос, цитирам по памет, е казал следното: „Вие имате всичко, коли, апартаменти, вили, фабрики, но ще трябва да дадете една част на работниците! Ако работниците утре се разбунтуват ще отговаряте вие!“, това предупреждение никой не го отрази, нито във вестниците, нито по радиото, но това беше факт и ние с посланика го обсъждахме. До този момент посланик Чендов имаше някои колебания за развитието на отношенията ни с Гърция, но те вече се бяха стопили и пред своя заместник и мен отсече: „Ще развиваме отношенията си с Гърция.“ Обръщайки се към заместника си той каза: „Славчев, имай предвид, че няма режим, на който да си оказал помощ в трудни моменти и той да не ти е благодарен.“Едно добро дипломатическо и философско съждение, което винаги трябва се има предвид.

За разлика от някои други ръководители, посланик Чендов си пишеше документите сам и предполагам, че в този смисъл за добронамереност е изпратил съобщение в София. Не след дълго се заговори за обиколка на министър Иван Башев из африканските страни, което предполагаше и посещение в Атина. Обстановката за това посещение беше много сложна. У нас мненията по въпроса между Министерство на Външните работи и Министерство на отбраната и вътрешните работи бяха различни. Тази разлика се

получаваше, поради това, че в двете министерства информацията, която се е събрала е била повече отрицателна. В самата Гърция, старите политически лидери на партиите бяха против развитието на отношенията ни с Гърция. Не бяха ентузиазирани и в СССР. Въпросът беше все още висящ. Нужен беше нов силен тласък в тази насока и той не закъсня. Два дни преди да дойде министър Башев в Атина, при мен дойде представителят на вестник „Монд“ и ръководител на бюрото на вестника в Атина, Мак Марсо. Той стана много известен с книгата си за „черните полковници“, на които сега правеше голяма услуга. Повече от 20 години, той ръководеше бюрото на вестник „Монд“ в Атина. Беше много добър журналист, добре запознат с положението на Гърция, женен е за гъркиня от която има една дъщеря.

Едно негово посещение в посолството не можеше да бъде случайно. Още повече, че той търсеше лично мен и заради това, след обикновения поздрав, аз го попитах директно с какво мога да му помогна. Той не се поколеба нито за минута и в прав текст ми каза: „Г-н Гавраилов, ако вие приемете министър Иван Башев да кацне в Атина за среща с гръцкия министър на външните работи, г-н Пипинелис, гръцкото правителство е готово да ви разреши да откриете консулство в Солун, да ви даде свободна зона на солунското пристанище и да изпратите повече монаси в Зографския манастир в Атон“. По-конкретни ангажименти от тези от гръцка страна не можеха да се очакват. След като изпихме кафето, доволни се разделихме. Не е излишно тук да спомена, колко погрешна е била позицията на тогавашният шеф на гръцкия отдел в МВР, който ме убеждаваше, че Гърция няма никога да разреши откриването на българско консулство в Солун, тъй като това щяло да бъде признание, че там живеят българи.

На другия ден посланикът ме изпрати на един молебен, на който той не можеше или не искаше да присъства. Явно в София се мътеше нещо. Още не бяха решили как да постъпят. Специалните служби се съпротивляваха, но аргументите им отслабваха. Отидох на молебена. Г-н Наум от протокола сновеше между мен и представителите на правителството. Явно чакаха отговор. Не след дълго един служител от посолството дойде и ми каза, че нашият министър няма да кацне в Атина. Г-н Наум веднага дойде, казах му новината, докато трае молебена същият служител от посолството се появи отново, за да ми каже, че министър Башев ще кацне утре на атинското летище. Уговорихме се с г-н Наум, ако има нещо ново, да му се обадя допълнително. Това обаче не се наложи. Всичко гореказано показва, че борбата в София е била жестока. Както и да е, такива неща в живота на един активен дипломат са малко, но не и маловажни. На другият ден посрещнахме министър Башев и нещата тръгнаха по установения ред, а гърците изпълниха обещанията си, което беше полезно за страната ни.

Говорейки за положението в Гърция, през 1970-1971 година и твърдата ѝ позиция срещу всички европейски страни, не мога да отмина сегашното положение в страната и действията на тогавашното правителство. Тогавашно ставаше въпрос повече за власт, а сега става въпрос за огромни задължения. Оставам с впечатлението, че всичко, което се е давало на Гърция в миналото от Общия пазар и други източници е минало по сметка. Правителството на полковниците в миналото не се съобрази с никого. Установи нормални връзки с най-верният съюзник на СССР и избегна пълна изолация. Днес СИРИЗА манифестира някакви връзки с Русия и ЕС прави някакви отстъпки. Докъде ще доведе този зиг-заг ще видим, но не може да се каже, че няма никаква прилика с независимата политика на полковниците от миналото.

Докъде ще стигнат в своето умение и твърдост от партията на СИРИЗА ще стане ясно. Засега играят добре, ако се огънат ще трябва да се простят с властта и оставят народа в ръцете на едрия капитал, който се интересува от народа дотолкова, доколкото да няма неприятности, които да ограничават печалбите им. Що се отнася до ЕС той ще играе, ще отпуска кредити по-малко и ще гледа на всяка цена да задържи Гърция в ЕС, защото ако Гърция го напусне, това може да бъде сигнал за Испания и Италия и краят на самия ЕС. Гърците са интелигентен, хитър и горделив народ. Правилният път е пътят на отстъпките и от едната и от другата страна, но в някои случаи за сметка на влошаване на материалното положение на народа. Европейците трябва да разберат това и за в бъдеще да застанат зад народите, а не зад техните представители, които в болшинството си пренебрегват интересите на собствените си страни.